

KAMU MALİYESİ

KISA ÖZET

MLY203U

1. Ünite –Devlet ve Ekonomi

KAMU MALİYESİNİN TANIMI

Kamu maliyesi: Devletin gelir ve harcamalarını inceleyen bilim dalıdır.

Kamu harcamaları: Kamu kesimi birimleri tarafından bildirilen kamu hizmet taleplerini karşılamak için, bir kamu bütçesiyle düzenlenen ve gerçekleştirilen harcamalardır.

Kamu kesimi: Ülke halkının ihtiyaç duyduğu hizmetleri sunmak için bürokratik bir düzen içinde örgütlenmiş idari yapılardır.

DEVLET KAVRAMI

Devletin dar tanımına göre; “Devlet, bir toprak parçası üzerinde, bir otorite altında yaşayan insan topluluğudur”. Daha geniş bir tanımla; “devlet, ortak bir hayati ve kültürü paylaşan bir toplumda, bu toplumu düzenleme, bu topluma güvenlik, refah, huzur sağlama amacını güden ve bu amaca yönelik olarak kanun koyma, bu kanunları uygulama, yargılama, cezalandırma gibi güçlere sahip olan kurumdur”.

Organik devlet: Devlet, insanların bir araya gelmesiyle oluşmuş büyük ölçekli bir insan ya da organizma ve bireyin bir devamıdır.

Aristotelesçi devlet: Devlet kendisini yönetenlerden ayrı bir varlığa sahip, bir kurumlar ve hizmetler sistemidir.

Bir diğer yaklaşım da devleti, toplumsal bir sözleşme sonucu oluşturulan bir varlık ve araç olarak tanımlamaktadır. Bu yaklaşımın temelini Rousseau, Hobbes ve Locke’un görüşleri oluşturmaktadır. Buna göre insan sınırsız bir özgürlük durumu içinde var olamaz. Çünkü; sınırsız bir özgürlük durumunda, insanı, dışarıdan belirleyen ve sınırlayan hiçbir güç olamayacağından, her insan neyin iyi olduğuna kendisi karar verecek, kendi çıkarlarını hayata geçirmeye çalışacaktır. Bu tam bir çakar çatışmasına, hatta insanlar arasında bir savaşa yol açacaktır. Böyle bir durum, tüm insanlara zarar vereceği için, insanlar bir araya gelerek, aralarında bir sözleşme yaparlar.

Toplum sözleşmesi adı verilen bir uzlaşma ve anlaşmaya dayanarak, ortak iradelerini temsil edecek bir gücü, kendileri için hakem ve yönetici olarak tayin ederler. Bu yaklaşımda devlet, insanları birbirlerine karşı koruyacak, kendilerinin geliştirmelerine olanak verecek, bir araç olarak görülmektedir. Devleti tanımlamaya çalışan bir diğer yaklaşım da **Hegelci devlet** anlayışıdır. Buna göre devlet, kendi irade, ehliyet, yetenek ve amaçları olan, bir üniversiteye benzetilebilecek cisimleşmiş bir kişi, dünyadaki ilahi düşünce ve milli bir ruh olarak görülmektedir. Devletin içeriğini milli ruhun oluşturduğunu öne süren Hegel’e göre, milli ruh; din, hukuk, bilim, sanat ve sanayi gibi özel alanlardan oluşmaktadır. Sonuncu yaklaşımsa **Marksist devlet** görüşü yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre devlet, bir tür yönetim makinesidir. Politikalar, devlet gücünü elinde bulduranların çıkar ve tercihlerinden hareketle üretilmekte, toplumdaki egemen sınıfın çıkarlarına hizmet etmektedir.

Devletin Ögeleri Devletin temel olarak üç ögesi bulunmaktadır. Bu ögeleri millet, ülke ve egemenlik olarak sayabiliriz.

Millet: Devletin beşeri unsurunu millet oluşturmaktadır. Günümüzde her milletin kendikaderine sahip ve hâkim olması görüşüne dayanan “millî devlet” anlayışı yerleşmiştir. Devletin varlığı, öncelikle insan topluluğunun varlığına bağlıdır. Devleti oluşturan insanların, bağımsız bir siyasi topluluk halinde teşkilatlanma istek ve kabiliyeti, topluluktaki insan sayısından daha önemlidir.

Ülke: Devletin toprak unsurunu ülke oluşturmaktadır. Devlet, iktidarın kullanım alanının sınırlarını belirleyen coğrafi alandır. Devletin var olabilmesi için, diğer devletlerden belli sınırlarla ayrılmış bir ülkenin varlığı gereklidir. Devletler, toplumların göçebe hayatı terk ederek, belirli bir toprak parçasına yurt olarak yerleşmeleri sonucu ortaya çıkmışlardır. Tarih boyunca gelişen medeniyetlerle beraber, ülke unsurudaha da önem kazanmıştır.

Egemenlik: Devletin iktidar unsurunu egemenlik oluşturmaktadır. Devleti, devlet olmayantopluluklardan ayıran en önemli fark, devletin siyasi unsuru olan ve kamu gücü olarak adlandırılan, başkalarına hâkim olma, emir ve direktifler vererek başkalarının davranışlarını yönlendirme egemenliğini, devletin emrindeki ordu, jandarma, polis ve benzeri silahlı güçler aracılığıyla kullanabilmesidir. Egemenliğin iç ve dış olmak üzere iki yönü bulunmaktadır. Devletin iç egemenliği, ülke sınırları içinde bulunan her türlü kişi, grup, makam egemenliğini de içine alan üstün bir kuvvet olup, onun kendi bünyesinden kaynaklanan asli ve meşru bir güçtür. Devletin dış egemenliği, devletin başka devletlere bağımlı olmaması ve öteki devletlerle hukukeneşit konumda olması anlamına gelmektedir. Devlet, egemenlik gücünü başkabir otoriteden almaz ve bir başkası adına kullanmaz. Ancak egemenlik yetkisi desınırsız değildir, mahiyeti ve sınırları hukukla belirlenmiştir.

DEVLETİN EKONOMİDEKİ ROLÜNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

Devletin ekonomi içerisinde üstleneceği görevlere ilişkin görüşler tarih boyunca önemli değişiklikler göstermiştir. Günümüzde hız kazanan küreselleşme gibi gelişmelerinde etkisiyle toplumların devletten beklediği görevlerin kapsamı genişlemiştir.

Merkantilist Görüş: Devletin ekonomiye müdahalesi fikri 16. yüzyılda merkantilistlerle başlar. **Merkantilizm**, ortaçağ düşüncesini reddedip onun yerine daha akılcı ilkeler koymuştur. Bu bakımdan merkantilizm, 16. ile 18. yüzyıllar arasında devletlerin ekonomik bakımdan yapılandırılmalarında oldukça etkili olmuştur. Merkantilizmde temel düşünce toplumun zenginliğidir. Merkantilizm taraftarları, devletin en önemli amacının toplumu zenginleştirmek olduğunu ve bunun da ülke hazinesinin sahip olduğu altın, gümüş gibi değerli madenlerin artırılmasıyla sağlanabileceğini savunmuşlardır. Bu düşünce taraftarları, ülkedeki değerli maden stokunun gelişimini sağlayabilmek için de dış ticaretin önemine değinmiş ve devletin dış ticaretin gelişimini sağlamada önemli rol oynaması gerektiği fikrini ileri sürmüşlerdir.

Fizyokrat Görüş: **Fizyokrasi** kelimesi, “doğa yasası” anlamına gelmektedir. Fizyokratlar, bütün maliyeyi kapsayan genel bir sistem getirmişlerdir. Bu sistem altında mali olayları teorik incelemelerle sonuçlandırarak, maliye ilminin doğuşunu da sağlamışlardır. Fizyokratların görüşleri, ilk defa 18. yüzyılda Fransa’da ortaya atılmış, bu görüşler, bilimsel anlamda maliyenin kurulmasıyla klasik liberal görüşün doğup gelişmesine öncülük etmiştir. Bu nedenle mali konuları, teorik olarak ortaya atıp, onları bilimsel olarak savunan ilk ekolün fizyokratlar olduğu ifade edilebilir.

Klasik Liberal Görüş: Klasik liberalizm: Devletin ekonomiye karışmasını minimum düzeyde tutulurken, bütün ekonomik etkinlikler piyasa ekonomisi tarafından yerine getirilmelidir. **Klasik liberal** görüşün fikir babası, Adam Smith'dir. Bu ünlü düşünür liberal görüşün temelini atmıştır. A. Smith'e göre, her insanın ekonomik faaliyetlerinin amacı kişisel çıkarını arttırmaktır. Bu amaca ulaşmak için, en az gayretle en çok faydayla elde etmeye çalışan insanlar, kendi çıkarları doğrultusunda hareket ederlerken bilmeden toplumun yararına hareket etmekte ve böylelikle sanki görünmeyen bir el topluma yarar sağlamaktadır.

Sosyalist Görüş: Sosyalist görüşe göre, tüm üretim araçlarının devlete ait olması ve kural olarak da ülkenin ekonomik faaliyetlerinin tümünün devlet tarafından yürütülmesi esastır. Bu görüş, özel mülkiyeti ve özel kesimi ilke olarak kabul etmemiştir. Özel mülkiyet, sadece, kişisel emeğe dayanan ve el sanatlarına ilişkin olarak faaliyet yürüten küçük işletmelere tanınmıştır.

Keynesyen Görüş: Keynesyen yaklaşım: Piyasadaki yapısal aksaklıklar ancak devletin maliye politikası yoluyla ekonomiye doğrudan müdahalesi sonucu giderilebilir.

Keynes, liberal görüşün aksine, ekonomik dengenin sadece tam istihdamın gerçekleşmesi halinde oluşabileceği görüşünü reddetmekte ve dengenin eksik istihdam düzeyinde de meydana gelebileceğini ifade etmektedir. Keynes, eksik istihdamın bir yönünü meydana getiren işsizliğin ve bunun sonucu olarak kabul edilebilecek gelir düşüklüğünün nedenini, efektif talebin yeterli olmamasına bağlamaktadır. Bu görüşe göre **efektif talep** olarak ifade edilen genel harcama düzeyindeki duraksama ya da azalma, gelir düzeyini de etkiler ve bunun sonucunda da **deşasyonist** bir açık meydana gelir. Meydana gelendeşasyonist açığı kapatarak tam istihdam ulaşılabilmek için de efektif talebin devlet tarafından artırılması gerekir.

Toplam harcamayı artırmak için devlet, çeşitli yollarla kaynak sağlayarak elde etmiş olduğu kaynakları talebi canlandırarak şekilde piyasaya sokmalıdır. J. B. Sayve diğer klasik ekonomistler, "arzın kendi talebini yarattığını" kabul etmelerine karşılık, Keynes bu düşüncenin aksine talebin arzı geliştirdiğini kabul etmektedir.

Anayasal İktisat Görüşü: Anayasal iktisat yaklaşımı: Piyasa ekonomisi kuralları esas olmalı ve hükümetlerin müdahalelerini önlemek için, anayasaya, devletlerin ekonomik ve mali hareket alanlarını kısıtlayan hükümler konulmalıdır.

KÜRESELLEŞME VE KAMU MALİYESİ

Küreselleşme; ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel, politik ve çevresel alanlarda dünya çapında bütünleşmenin ve dayanışmanın artması anlamına gelmektedir. Küreselleşme 1980'li yıllardan itibaren dünyanın gündemine oturmuştur. Ekonomik, toplumsal ve siyasal yapılarda meydana gelen değişimler, devletin klasik fonksiyonlarında da değişikliğe gitme zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Devlet, birçok alanda üretimden çekilmiş, mümkün olan alanları (yarı kamusal mallar, bazı doğal kaynaklar gibi) piyasaya bırakmaya başlamıştır. Ancak, küreselleşmeyle birlikte, ulusdevletin rolünün ortadan kalkmadığı görülmektedir. Hatta bazı iktisatçılar, küreselleşen dünyada devletin rolünün daha da arttığına ilişkin bulgular öne sürmektedir. Devletin artan fonksiyonları şöyle sıralanabilir:

- Şirketlerin, küresel piyasalarda rekabet edebilmesi için, araştırma geliştirmeharcamaları gibi, rekabet ve verimliliğin önemli bir unsuru olan, teknolojinigingeliştirilmesi için gerekli harcamaları yapmak.
- Şirketlerin, rekabet edebilmek için ihtiyacı, olan teşvikleri sağlamak.
- Mülkiyet haklarının korunması ve özelleştirmenin yasal altyapısının hazırlanmasıgibi, piyasaları düzenleyici faaliyetlerde bulunmak.Sonuç olarak küreselleşmeyle devletin fonksiyonlarının azalmadığını ancakköklü değişimlerin yaşandığını ilerleyen dönemlerde de bu değişimlerin devamedeceğini söyleyebiliriz.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/kamu-maliyesi-ady212u?search=MLY203U>